

ضرورت نگاه ویژه برنامه بودجه به توسعه فناوری های نوین

دکتر مصطفی قانع

دبیر ستاد توسعه اقتصاد دانش بنیان
زیست فناوری، سلامت
و فناوری های پزشکی

توجه به فناوری های نوین زیستی از جمله مواردی بوده که در سال های اخیر با جدیت زیادی در معاونت علمی و فناوری دنبال شده است. در راستای تحقق اهداف ستادهایی با محوریت فناوری های زیستی، چالش های متعددی وجود داشت که می توان آنها را به دو دسته چالش های مدیریتی و معضلات مربوط به مقوله تأمین اعتبار طبقه بندی کرد. در مباحث مدیریتی، معضل هماهنگی میان بخشی از مهم ترین چالش هایی به شمار می رفت که با توجه به اقدامات اخیر معاونت علمی، وضعیت بهتری پیدا کرد و فعل چابک سازی نیز تا حدود قابل توجهی محقق شد اما در حوزه معضلات تأمین اعتبار، باید به این مسأله توجه کرد که اقتصاد از مهم ترین مسائل امروز کشور است و اگر این توقع از ستادهای دانش بنیان وجود دارد تا در بهبود این شرایط نقش پررنگی ایفا کنند، متناسب با این انتظار باید منابع کافی نیز در اختیار آنها قرار گیرد. با توجه به شرایط اقتصادی کشور، ریاست محترم جمهور همواره بر این مسأله تأکید کرده اند که تمام مدیران و نهادهای دولتی موظفند سهم خود را در راستای بهبود این شرایط که نهایتاً به افزایش کیفیت معیشت مردم عزیز ایران منجر می شود، ایفا کنند. حالا در بخش سلامت و در تعامل با نهادهایی نظیر وزارت بهداشت، وظایف معاونت علمی مشخص شده که فعالیت های ستادی نیز ذیل همین موضوع قرار می گیرد. با این حال باید به این مسأله توجه کرد که اگر این منابع مورد نیاز در اختیار ستاد قرار نگیرد، آنها نمی توانند به خوبی از پس انجام وظایف خود بر بیایند. به همین دلیل ضرورت دارد که در سیاست گذاری های برنامه بودجه، مطابق با وظایفی که به این نهادها سپرده می شود به مسأله تأمین امکانات آنها نیز توجه کافی مبذول شود. یعنی اگر این ستاد قرار است از برون رفت نرخ ارزی کلانی از کشور ممانعت کند، متعابلاً لازم است فضا و امکانات کافی جهت تحقق چنین عملکردی از سوی نهادهای بالادستی برای اقدامات شان مهیا شود.

نگاهی به برنامه ها و رویکرد ستاد جدید توسعه اقتصاد دانش بنیان زیست فناوری سلامت و فناوری های پزشکی

هم افزایی در حوزه فناوری های زیستی

صادق کاشفی

توسعه فناوری های زیستی، اقتصاد سلامت و فناوری های سلول های بنیادی از مؤلفه هایی در عصر جدید به شمار می رود که برای پیشرفت جوامع و اعتلای تمدن دانش محور ضروری به نظر می رسد؛ فناوری هایی که می تواند سطح بهداشت و فرهنگ درمانی کشور را به طرز چشمگیری افزایش دهد و در راستای درمان انواع بیماری ها و پیشگیری از آنها نقش پررنگی ایفا و

در برهه های حساس نظیر زمان ظهور همه گیری ها، از مردم مقابل خطراتی که سلامتی آنها را به خطر می اندازد محافظت کند؛ اتفاقی که در دوران همه گیری ویروس کووید-۱۹ در همین سال های اخیر نیز، شاهد آن بوده ایم. در کشور ما هم پیشتر، معاونت علمی ریاست جمهوری تلاش کرده بود تا با تأسیس ستادهای توسعه زیست فناوری، ستاد توسعه سلول های بنیادی و ستاد توسعه اقتصاد سلامت در همین راستا خلق ارزش کند و حالا با همگرایی این ستادها، قرار است این مسأله با جدیت و چابکی بیشتری پیگیری شود.

آرگون اقتصاد سلامت، مهم ترین هدف در چشم انداز نوین ستاد

تحولات معمولاً چشم اندازهای جدیدی را نیز با خود به همراه دارند؛ دولت جدید این مطالبه را از معاونت علمی داشته است تا موضوع اقتصاد دانش بنیان را به شکلی جدی پیگیری کند و این ستاد هم از این قاعده مستثنی نیست و به همین خاطر در این رویکرد جدیدی که ستادها اتخاذ کرده اند، عمده تمرکز آنها قرار است معطوف بشود به مسأله اقتصاد دانش بنیان سلامت و بالاخص افزایش ارزش آوری و کاهش ارزشبری، زیرا بدون شک از روش های تقویت اقتصاد دانش بنیان توسعه و بهبود اقتصاد سلامت است. بنیاد ملی علم ایران بازویی برای معاونت علمی ریاست جمهوری به شمار می رود که به واسطه آن مسأله حمایت از پژوهش ها و تحقیقات دانش محور به خوبی پیگیری می شود. از سوی دیگر امور مربوط به تحول اقتصاد دانش بنیان نیز به ستادهای دانش بنیان محول شده است که ستاد سلامت از نخستین ستادهایی است که در این زمینه گام های مهمی برداشته و برنامه خود را به سازمان برنامه و بودجه، صندوق نوآوری و شکوفایی و معاونت علمی ریاست جمهوری ارائه کرده است؛ برنامه ای سه جانبه که با مشارکت این نهادها قرار است طی دو سال آتی، حدود ۵۰۰ میلیون دلار از نرخ خروج ارز از کشور بکاهد.

به فعالیت خودشان ادامه خواهند داد. از دلایل این ادغام این است که در نظام اداری کشور، مخاطب اصلی هر سه این ستادها، یعنی ستاد توسعه زیست فناوری، ستاد توسعه سلول های بنیادی و ستاد توسعه اقتصاد سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و مدیریت سه گانه ای که پیشتر از سمت معاونت علمی ریاست جمهوری مقابل تنها یک وزارتخانه صورت می گرفت، فرآیندهای هماهنگی را چالش زا و زمانبر کرده بود. برای مثال اگر داروی جدیدی از سوی هر یک از این نهادها معرفی می شد و بنا بود برای آنها مجوز صادر بشود، هر کدام از این ستادها به صورت جداگانه این مسأله را پیگیری می کردند؛ یعنی روندهای دریافت مجوز از سازمان غذا و دارو، برای دارویی که در حوزه درمانی با کمک سلول های بنیادی قرار می گرفت، روند مستقلی را نسبت به دارویی که با استفاده از شیوه های نوین زیست فناوری توسعه می یافت طی می کرد و همین مسأله به استهلاک فرآیندها منجر می شد. این مسأله در کنار ارجاعات معاونت علمی و مأموریت های همسانی که ممکن بود به صورت جداگانه به هر کدام از این ستادها محول کند، گاهاً به خلق تداخلات و تعارضاتی منجر می شد که با توجه به تشابه حیطه فعالیت ستادهای طبیعی هم به نظر می رسید و در همین راستا و به منظور خلق هم افزایی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری به همگرایی این ستادهای سه گانه مبادرت ورزید.

پیش از این ستادهای مختلفی ذیل معاونت علمی ریاست جمهوری فعالیت های خود را در راستای توسعه فناوری های زیستی در کشور پیگیری می کردند که اخیراً و با هدف خلق هم افزایی، این ستادها با عناوین ستاد توسعه زیست فناوری، ستاد توسعه سلول های بنیادی و ستاد توسعه اقتصاد دانش بنیان سلامت تحت راهبری دکتر مصطفی قانع فعالیت های خود را از سر گرفته اند. به گفته دبیر این ستاد، این رویکرد نوین به هیچ عنوان قرار نیست در ماهیت عملکردی هیچ یک از این ستادها تغییری را رقم بزند و این همگرایی صرفاً در راستای بهبود کارایی هریک از این نهادها رخ داده است. اقداماتی که پیشتر به دلیل قرار گرفتن در فرآیندهای مختلف اداری و به دلیل استقلال عملکرد، با اختلالات مستقل و جداگانه ای مواجه می شدند و همین مسأله باعث می شد نیرو و زمان بیشتری صرف شود تا خروجی این اقدامات به شکل مطلوبی حاصل بشود و حالا این امیدواری وجود دارد تا با تحقق نگرشی واحد، بتوان در تسریع این موارد گام های مؤثرتری برداشت.

همگرایی ستادها و افزایش کیفیت تعامل با وزارت بهداشت

با وجود یکسان سازی مدیریت این ستادها، قرار نیست شرح وظایف نیروها یا نحوه چیدمان شان با تغییر خاصی مواجه شود و این موارد به همان صورت گذشته

سنجش دقیق با ابزارهای دانش بنیان

آموزشی و تحقیقاتی مستقل بوده که در سال ۱۳۹۹ فعالیت خود را آغاز کرده است. این شرکت به عنوان اولین مجموعه در زمینه ارائه خدمات آزمایشگاهی مرتبط با فرآورده های نفتی، ساختمانی و معدنی (عایق های رطوبتی)، فعالیت های

این شرکت با هدف طراحی، ساخت و آزمون دستگاه های تست خودرو و قطعات به عنوان آزمایشگاهی کاملاً مستقل در سال ۱۳۹۶ از سوی جمعی از متخصصان صنعت آزمون خودرو و قطعات به عنوان اولین آزمایشگاه خصوصی صنعت خودرو تأسیس شده است و تجربه گسترده ای در آزمایش و صدور گواهینامه های خودرو دارد. رسالت این شرکت دانش بنیان تلاش برای ارتقای کیفی خودروهای تولیدی و مونتاژی در مراحل تأیید نوع، تطابق تولید و صحت سنجی مطابق با استانداردهای روز اروپایی و ایرانی است. شرکت دانش بنیان «کاوش اکسیر آزما» مجموعه خدماتی،

بیشتر محصولاتی که در زندگی خود از آنها استفاده می کنیم باید برخی آزمون ها را پشت سر گذاشته باشند تا بتوانند وارد مرحله تولید شوند؛ بررسی ای که در صورت تأیید کیفیت، به کسب علامت استاندارد و گواهی های مخصوص منجر می شود. کنترل کیفیت و اصطلاحاً اعطای نشان استاندارد موضوعی است که از بسیاری جهات مهم است و می تواند به طور مستقیم بر سرمایه یا جان افراد جامعه اثر بگذارد. در ادامه با برخی از شرکت های دانش بنیانی که در زمینه طراحی و تولید تجهیزات تست، آزمون و بررسی استاندارد فعالیت می کنند همراه خواهیم شد. شرکت دانش بنیان «تراز آزمون تات» از شرکت هایی است که در زمینه آزمون و بررسی کیفی خودروها و قطعات آنها فعالیت می کند.

پژوهشی و برگزاری دوره های آموزشی تخصصی با اتکا به مجوزها و گواهینامه رسمی خود در شهر اراک فعالیت می کند. کاوش اکسیر آزما دارای گواهینامه های تأیید صلاحیت آزمایشگاه همکار از مرکز ملی تأیید صلاحیت ایران و پدافند غیرعامل کشور است و خدمات مختلفی را به گمرکات، ادارات کل استاندارد و دانشگاه ها ارائه می دهد. شرکت دانش بنیان «کنترل سیستم ابزار نوین» دیگر شرکت فعال در زمینه تولید دستگاه های آزمایشگاهی خصوصاً برای صنایع مهمی از جمله سیمان، ریخته گری و فولاد است. دستگاه های آنالیز ایکس ری، دستگاه کوانتومتر، دستگاه های بازرسی اشعه ایکس و دستگاه های آماده سازی نمونه جهت آنالیز از جمله محصولات این شرکت است.